

Verwerkingstips voor groepen en verenigingen

INLEIDING

Armoede is veel meer dan een gebrek aan inkomen. Mensen in armoede ondervinden uitsluiting op verschillende levensdomeinen en die verschillende vormen van uitsluiting versterken elkaar. Hierdoor wordt armoede een web waaruit het moeilijk ontsnappen is.

1 op 7 haalt de meet niet

Vandaag halen 1.700.000 Belgen de meet niet. Hun inkomen is te klein. Deze maand. Volgende maand. Hoe hard ze ook hun best doen, hun fiets maakt het hen onmogelijk om de rit uit te rijden. Hij heeft te veel mankementen net zoals ons armoedebeleid.

Met onze campagne '1 op 7 haalt de meet niet' wil Samen Tegen Armoede werk maken van een leefbaar inkomen voor iedereen. Door mensen een veel te laag inkomen te geven of hen tot veel te hoge vaste kosten te dwingen, stijgt de armoede. Een leefbaar inkomen geeft mensen de kans om de toekomst te plannen en stappen te ondernemen om uit de armoede te ontsnappen. Hoe zuinig mensen in armoede ook leven, ze stellen telkens opnieuw vast dat er op het einde van hun budget nog maand over is. De maanden inkorten, kunnen we niet. Iedereen een leefbaar inkomen garanderen, kan onze samenleving wel. We moeten allemaal de meet kunnen halen.

VOOR JE AAN DE SLAG GAAT

De campagnereportage '1 op 7 haalt de meet' laat je kennismaken met Lodewijk, Tony en het project 'Vrienden van het Huizeke vzw'. Waarom halen mensen in armoede moeilijk de meet, hoe is het om te moeten rondkomen met een te laag inkomen en wat zijn de gevolgen? Hoe kijken deze mensen naar de toekomst en uit wat halen zij hun warmte, hoop en kracht? Deze 15 minuten durende reportage neemt je mee in het echte leven. Verwerkingstips zijn er speciaal op maat voor de leerlingen van het secundair onderwijs, groepen en verenigingen. De reportage staat op een usb-stick.

Op de stick vind je ook de reportage 'Armoede is een verhaal van 1op7' en 'Och arme?', een jongerenreportage over armoede in Vlaanderen. Bij beide reportages kan je verwerkingstips downloaden op www.samentegenarmoede.be.

Armoede is **geen** eenvoudig thema om in een groep te bespreken. De kans is immers reëel dat iemand in de groep, van dichtbij of van iets verderaf, al geconfronteerd werd met de vicieuze cirkel van armoede. Een voorzichtige benadering bij het omgaan met de verwerkingsbrochure is dan ook aangewezen.

EEN AANTAL TIPS:

Vermijd persoonlijke benaderingen.

Merk je dat iemand eerder op de achtergrond blijft bij het bespreken van de dvd, heb hier dan respect voor en forceer niets. 'Weinig zeggen' betekent niet dat deze persoon zelf in armoede leeft. Het kan ook zijn dat hij/zij niet echt een mening heeft over maatschappelijke thema's. Dit kan je alleen maar respecteren.

Veralgemenen is uit den boze.

Verdiep je, bij wijze van voorbereiding, als begeleider even in de armoedeproblematiek. Je zal gauw merken dat er weinig algemene waarheden zijn. Elke situatie is uniek en verdient dan ook een individuele benadering. Hou dit in het achterhoofd bij de bespreking. Achtergrondinfo vind je terug via www.welzijnszorg.be of in het dossier dat geschreven werd voor deze campagne.

Fictie overstijgt non-fictie.

Verwijs je naar voorbeelden uit je eigen leefwereld? Op zich geen probleem. Maar behoed je voor het gebruik van echte namen, adresgegevens, ... Verzin liever een fictieve figuur die gebaseerd is op jouw voorbeeld.

Verbreding opent ogen.

De kans bestaat dat iemand binnen de groep er een duidelijke, maar afwijkende mening op nahoudt. Maak jezelf niet de illusie dat je iemand in 2 à 3 uurtjes van mening kan laten veranderen. Het enige dat je kan doen is meningen respecteren en zelf met open vizier argumenteren, vanuit een onderbouwde mening over armoede.

COLOFON

Samenstelling: Ellen Van Der Zwalm

Eindredactie: Kusum Mertens

Met dank aan: Nele Van Snick

Illustraties: Klaas Verplancke

V.U. : Samen Tegen Armoede een campagne van Welzijnszorg, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

Nationaal secretariaat

Openingsuren: 9u00 tot 12u30 en 13u30 tot 16u30.

Gesloten op woensdag

Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

T 02 502 55 75

E info@samentegenarmoede.be

www.samentegenarmoede.be

Samen Tegen Armoede

@samentegenarmoede

WERKVORM 1

AAN DE SLAG MET DE CAMPAGNEREPORTAGE

DOELSTELLING:

De deelnemers maken kennis met feiten en cijfers uit de campagnereportage.

MATERIALEN:

- Campagnereportage
- Vragen
- Antwoordblad
- Balpennen
- Blad met afbeelding kapotte fiets (bijlage 1)
- Per groep een enveloppe met uitgeknipte puzzelstukken.

OPDRACHT:

Verdeel de groep in kleine groepjes. Ieder groepje krijgt een antwoordblad. Lees de eerste drie vragen voor. De deelnemers noteren het antwoord op het antwoordblad. Per correct antwoord krijgt de groep een puzzelstuk. Het doel is om op het einde van de quiz alle fietsonderdelen te hebben en zo mensen in armoede een duwtje in de rug te geven om de meet te halen.

1. Hoeveel mensen halen de meet op het einde van de maand niet?
2. Speelt armoede zich af op één domein tegelijkertijd?
3. Hoeveel kinderen heeft Lodewijk?
4. Om welke reden kan Lodewijk niet meer op stap met zijn vrienden?
5. Hoe proberen sommige mensen in armoede hun sociale contacten te onderhouden?
6. Welke kosten vermijden zowel Lodewijk als Tony?
7. Op welke manier is Tony in de armoede terechtgekomen?
8. Welke beroep oefende Tony 15 jaar lang uit?
9. Waar werkt Steven en wat is hun aanbod?
10. Kan je het project van de gerechtsdeurwaarder kort omschrijven?
11. Wat vertelt Lodewijk i.v.m. schuldbemiddeling?
12. Aan wat moet Tony denken als hij het water uit de kraan ziet stromen?

EXTRA:

na de quiz kiezen de groepjes elk een item uit waarover ze dieper in gesprek willen gaan. Laat de deelnemers nadenken over hoe ze hoop warmte en kracht kunnen geven om de deelnemers mee te nemen in het peloton naar de meet. Hoe kan je dit in je lokale vereniging, in je eigen buurt doen?

WERKVORM 2

EEN VERHAAL VAN HOOP, KRACHT EN WARMTE

DOELSTELLING:

De deelnemers gaan in gesprek over de woorden Hoop, Kracht en Warmte.

De deelnemers gaan aan de slag met de woorden Hoop, Kracht en Warmte.

Materialen:

Stroken papier
Balpennen
Nietjesmachine of plakband

OPDRACHT:

De begeleider geeft aan elke deelnemer meerdere strookjes papier.

De deelnemers schrijven op de strookjes wat hen Hoop, Kracht en Warmte geeft.

Als alle deelnemers klaar zijn met het schrijven, volgt er een korte bespreking.

Tijdens de bespreking vertellen de deelnemers aan elkaar wat ze hebben opgeschreven, waarom en hoe ze dit aan anderen kunnen geven. Daarna worden de strookjes aan elkaar geniet. De strookjes vormen één lange ketting. Het begin en einde van de ketting wordt aan elkaar geniet en staat symbool voor de ketting van de fiets. Ze hebben nu samen een ketting voor onze fiets gemaakt. Samen geraken ze vooruit.

WERKVORM 3

KLEUR BEKENNEN

DOELSTELLING:

- Deelnemers herkennen en benoemen de vooroordelen.
- Deelnemers staan stil bij de eigen vooroordelen.
- Deelnemers denken na over het verhaal achter de stellingen.

MATERIAAL:

Fietsbanden

Peloton kaartjes

- Groen peloton 1 (akkoord)
- Geel peloton 2 (twijfelt)
- Rood peloton 3 (niet akkoord)

Stellingen

OPDRACHT:

De deelnemers lopen door elkaar. Als de begeleid(st)er “finish” roept, gaan ze per twee staan in een fietsband. De begeleid(st)er leest een stelling voor en de duo’s bespreken die. Als de begeleid(st)er opnieuw “finish” roept, stopt het gesprek. De duo’s steken het peloton kaartje in de lucht wat voor hen van toepassing is. De begeleidster gaat samen met de duo’s in gesprek en bespreekt de verschillende keuzes verder in groep. De duo’s proberen elkaar te overtuigen van hun keuzes.

Daarna lopen de deelnemers terug door elkaar totdat de begeleid(st)er “finish” roept.

Er worden nieuwe duo’s gevormd en een stelling voorgelezen.

STELLINGEN:

1. Ze zeggen dat elk gezin of iedere persoon in een goede en gezonde woning woont.
2. Wie wilt werken, vindt werk.
3. Wie schulden heeft, heeft het zelf gezocht.
4. Ziek worden in ons land is voor niemand een probleem. Er zijn voldoende dokters en ziekenhuizen.
5. Wie foute keuzes maakt, moet maar de gevolgen dragen.
6. Karel, 40 jaar: ik ben al een jaar lang ernstig ziek. Soms gaat het wat beter. Dan ga ik weer op zoek naar werk. Maar een zwakke gezondheid is geen goed punt, vindt mijn baas. Een opname in het ziekenhuis zou me helpen helemaal te genezen. Maar daar heb ik niet genoeg geld voor.
7. Jos, 18 jaar en studeerde mecanicien. Zijn toekomst ziet er somber uit. Als hij geen werk vindt, zal hij geen inkomen hebben. Ze hebben hem al dikwijls werk beloofd maar daar blijft het bij. Soms vraagt hij zich af of er nog wel werk is.
8. Iedereen heeft recht om te beschikken over voldoende geld om voeding en kledij aan te kopen, een woning te kopen of te huren, je ontspanning te betalen.

9. Mensen die geen inkomen hebben kunnen een bepaald bedrag van het OCMW krijgen. Met dat geld kunnen ze dan het hoogstnoodzakelijke betalen om menswaardig te leven. Daarom moet het OCMW zorgen dat dat bedrag hoog genoeg is.
10. Een diploma hebben is belangrijk en verhoogt de kansen op een goede job.
11. Mensen in armoede maken veel kinderen zodat ze veel kindergeld krijgen.
12. Iedereen kan zelf beslissen over zijn toekomst.
13. Mensen in armoede mogen geen eigen wagen hebben want dat kost te veel geld.
14. Inkomensarmoede en uitsluiting zijn twee verschillende dingen.
15. Vrijwilligerswerk is overbodig.

WERKVORM 4

HET ARMOEDEWEB

DOELSTELLING:

- Deelnemers leren het armoedeweb kennen.
- Deelnemers kunnen verschillende aspecten linken met het verhaal van mensen in armoede.
- Deelnemers denken na over wat sociale uitsluiting doet met een mens.
- Deelnemers zien dat solidariteit broodnodig is om iets positiefs te bereiken in onze maatschappij.

MATERIAAL:

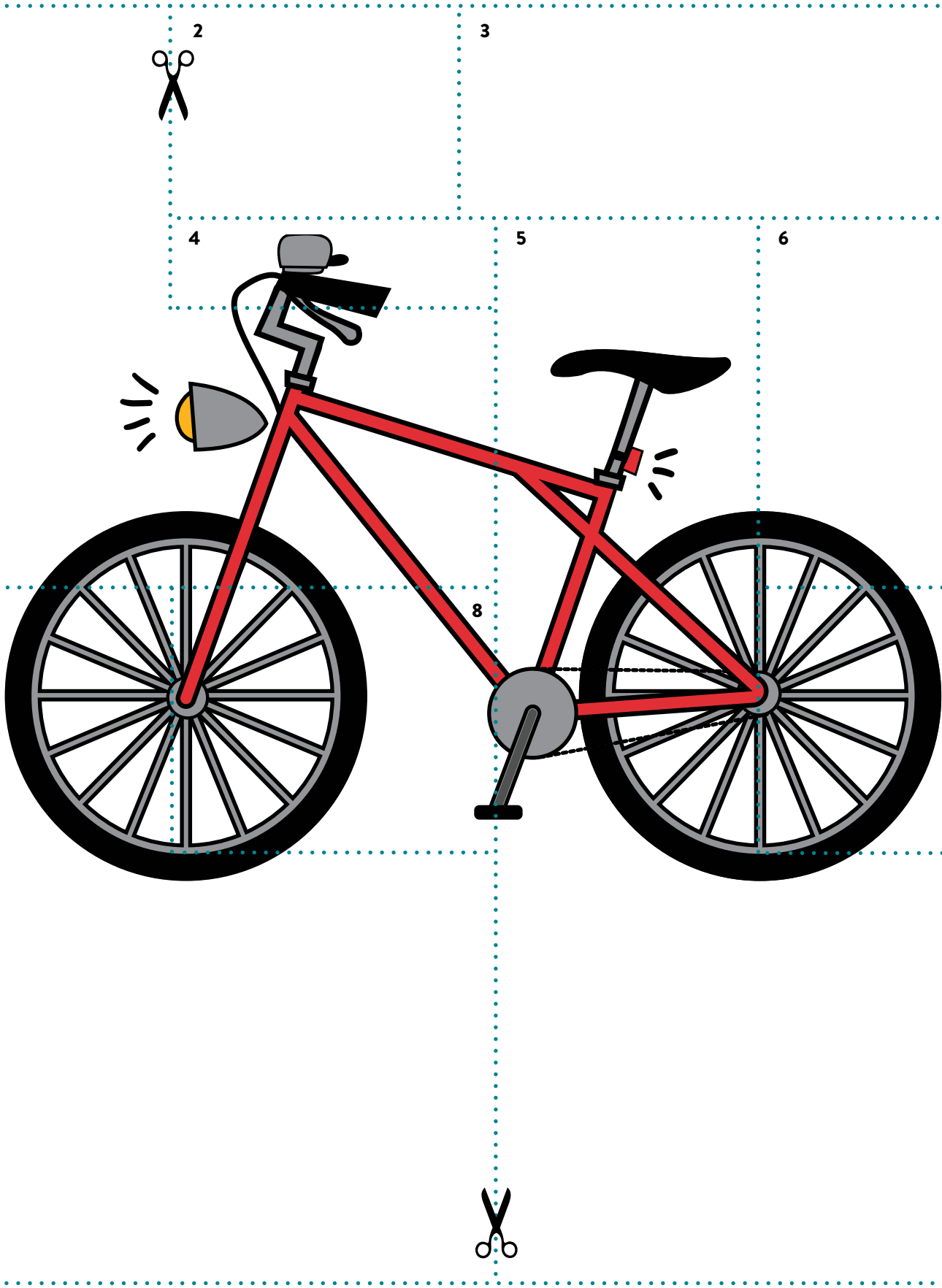
- Campagnereportage
- Werkblad met de armoededomeinen per leerling (bijlage 3)

OPDRACHT:

Maak het armoedeweb van Lodewijk en/of Tony uit de reportage.

Geef de deelnemers het werkblad met de armoededomeinen (bijlage 3). Op welke domeinen hebben Lodewijk en/of Tony het moeilijk? En wat zijn de gevolgen voor de andere domeinen? Trek lijnen om de verbanden duidelijk te maken. Je zal zien dat er een echt web ontstaat.

BIJLAGE 1 PUZZELSTUKKEN

BIJLAGE 2 PELOTON KAARTJES

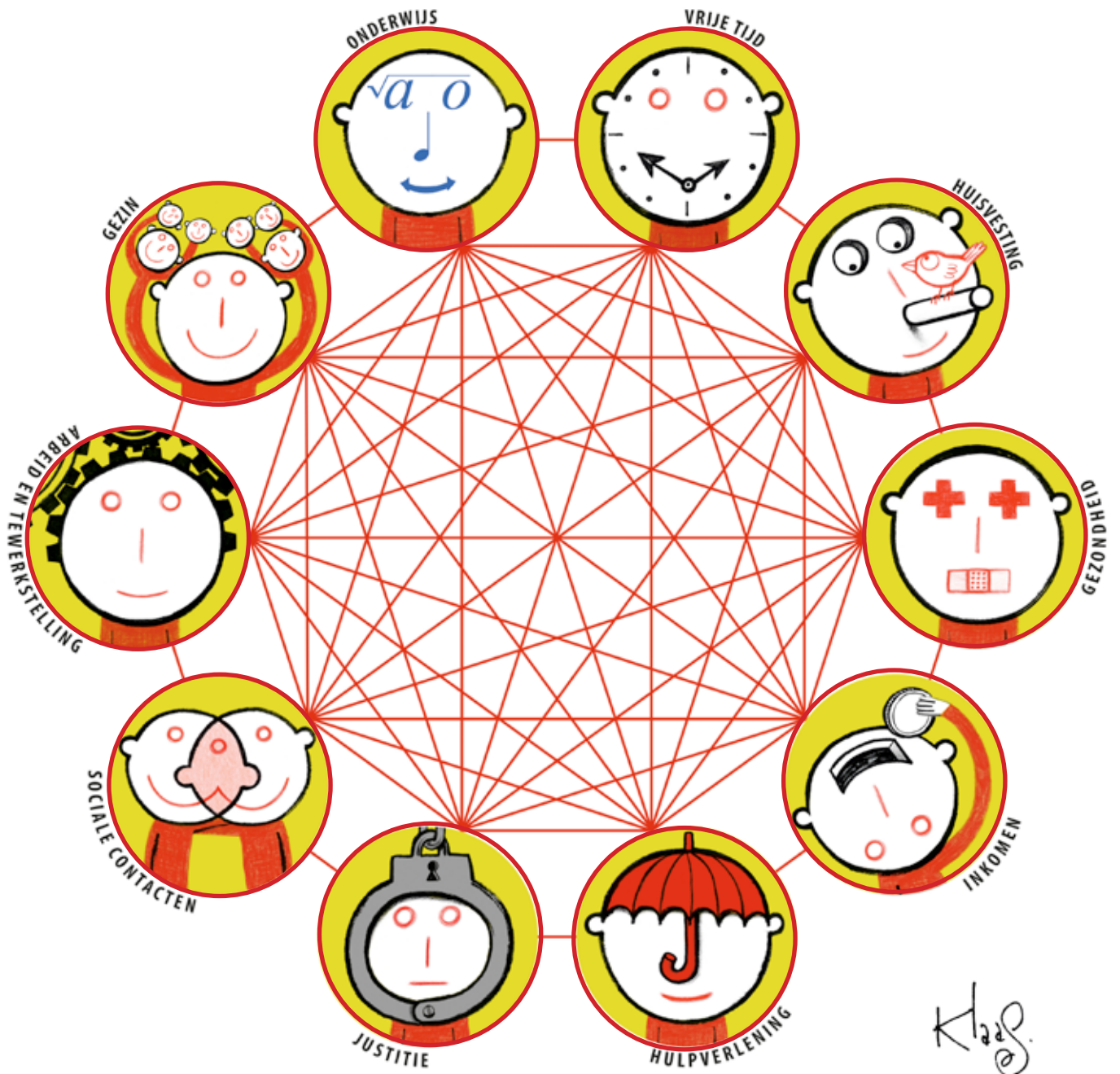
GROEN PELOTON (AKKOORD)

GEEL PELOTON (TWIJFELT)

ROOD PELOTON (NIET AKKOORD)

BIJLAGE 4 ARMOEDEWEB

ARMOEDEWEB TONY

ARMOEDEWEB LODEWIJK

VERWERKINGSTIPS BIJ 'OCH ARME?!' EEN JONGERENREPORTAGE OVER ARMOEDE IN VLAANDEREN

1 KRINGLOOP VAN ARMOEDE

Armoede wordt vaak enkel en alleen verbonden met een tekort aan geld. Dat is maar een stuk van de waarheid. In de meeste gevallen is armoede een ingewikkeld kluwen van oorzaken en gevolgen, waarbij je moeilijk kan zeggen 'daar ligt het nu aan' of 'die of dat heeft de schuld'. Met deze oefening denken de leerlingen na over de verschillende oorzaken en gevolgen van armoede.

STAP 1 EERSTE BRAINSTORMING

Aan de leerlingen wordt gevraagd wat het begrip 'armoede' bij hen oproept. De leerlingen vertellen elkaar wat ze weten over armoede (in Vlaanderen).

STAP 2 KIJKOPDRACHT

Verdeel de leerlingen in groepjes en geef iedere groep een verschillend element uit de kringloop van armoede (zie verder). Na het bekijken van de reportage vult iedere groep zijn onderdeel aan met voorbeelden uit de verschillende getuigenissen.

STAP 3 KRINGLOOP VAN ARMOEDE

Overloop met de leerlingen de neergeschreven voorbeelden en stel met hen de kringloop van armoede samen.

2 KIJK OP ARMOEDE

Iedereen kijkt op zijn manier naar de wereld, naar de samenleving en dus ook naar armen en armoede. Hoe je naar iets kijkt, bepaalt hoe je ermee omgaat en welke reacties eruit volgen.

STAP 1 MIJN GEVOEL

De leerlingen verwoorden hun gevoelens over de reportage aan de hand van een lijst met mogelijkheden.

Beoordeel volgende omschrijvingen met behulp van deze schaal:

- ++ Ik ga volledig akkoord.
- + Ik ga akkoord.
- ? Ik weet het niet.
- Ik ga niet akkoord.
- Ik ga helemaal niet akkoord.

Hoe vond je de reportage?

Levenslecht/ Aangrijpend/ Choquerend/ Vervelend/
Voorspelbaar/ Spannend/ Realistisch/ Pessimistisch/
Ontroerend/ Hoopvol/ ...

Of heb je er zelf nog een andere omschrijving voor?

STAP 2 ARMOEDE IN BEELD

De leerlingen verwoorden hun indrukken en leerpunten over de reportage aan de hand van een aantal richtvragen. Ze denken ook na over de mogelijke gevolgen van een leven in armoede. Enkele richtvragen:

1. Wat is je eerste reactie na het bekijken van de reportage?
2. Welk beeld had je van armoede vóór het bekijken van de reportage? Is dat beeld veranderd? In welke in?
3. Welk fragment is je het meeste bijgebleven? Waarom?
4. Welke belangrijke informatie kan je uit de reportage halen?
5. Welke elementen kunnen aan de oorzaak van een leven in armoede liggen?
6. Welke gevoelens hebben de getuigen bij hun leven in armoede?
7. Met welke getuigen kan je je het sterkst identificeren? Is er ook een getuige die je helemaal niet begrijpt?
8. Bart, Marleen en Peter zetten zich in voor de strijd tegen armoede. Zie je zelf ook een opdracht?

3 SCHRIJFOPDRACHTEN

OPDRACHT 1

Voordat je de reportage bekijkt, geef je de leerlingen de naam van één van de mensen die zich inzetten voor de strijd tegen armoede: Bart, Marleen of Peter. Geef hen de opdracht om goed te onthouden wat deze persoon zegt en doet. Laat hen nadien zelf een pagina uit een 'vriendenboek' opmaken. Laat plaats voor extra vragen zoals: mijn droom is...enz.

OPDRACHT 2

De reportage start met de vraag naar de toestand van armoede in Vlaanderen. Na het bekijken van de verschillende getuigenissen laat je alle leerlingen hun persoonlijk antwoord neerschrijven (of terug mailen naar info@welzijnzorg.be).

OPDRACHT 3

Laat de leerlingen reporter van deze uitzending zijn. Welke vijf vragen zouden zij graag aan (één van) de getuigen stellen?

4 OMGAAN MET VOOROOEDELEN

Sommige mensen zeggen dat er in ons land geen armoede is, anderen denken dat het allemaal de schuld van de arme mensen zelf is. Iedereen heeft zijn of haar mening. Soms is die wit, zwart of lichtgrijs. Met de volgende oefening moet iedere leerling kleur bekennen.

Er wordt gewerkt met een set van drie kaarten (groen, rood en oranje). Iedere kleur staat voor een antwoordmogelijkheid: akkoord, niet akkoord, twijfelen. Iedere leerling krijgt een set kaarten. Per stelling kiest de leerling een antwoordoptie en maakt zijn keuze bekend door een kaart op te steken. Nadien kan iedere leerling zijn mening toelichten via een klasgesprek. Het is niet onmiddellijk de bedoeling tot een discussie te komen; ieder heeft een mening en dat verdient in de eerste plaats respect. Als laatste stap vraag je of er leerlingen hun oorspronkelijke mening herzien en waarom.

1. Armoede is een schending van de mensenrechten.
2. Je bent arm als je te weinig geld hebt.
3. Arme mensen zijn vaak te lui om te werken en ze verkwisten hun geld.
4. Je wordt arm geboren.
5. Hoe langer iemand arm is, hoe kleiner de kans om uit de armoede te ontsnappen.
6. Armoede en uitsluiting zijn twee verschillende onderwerpen.
7. Schulden hebben is je eigen schuld.
8. Armoede kent geen kleur of nationaliteit.
9. De samenleving heeft de plicht om mensen met (financiële) problemen te steunen: steun aan werklozen, zieken, mensen met een handicap enz.
10. Bij ons in België is er geen echte armoede.